

К6146

1937

ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВО-УЧБОВА
БІБЛІОТЕКА

№ 30

БЕРЕГИТЕ ВОЛОСЫ
МОЙТЕ ГОЛОВУ ШАМПОНЬ
УПОТРЕБЛЯЯ

Его
достоинства:

Волосы пышные, блестящие и без перхоти.
Волосы не жирные.
Превосходная чистка корней, подволосной почвы.
Предохранительное средство против выпадания волос.
Наилучший и самый дешевый уход за волосами.

Продается в аптеках и ма-
зинах санитарии и гигиены.

Пробный пакет высылается по по-
лучении 20 коп. почтов. марками.

Адресовать: Г. Петрову, Москва, почтамт, ящик № 755. Для оптовых: Москва, 20, Ухтомская, 40

СТРУНЫ ВСЕВОЗМОЖНЫЕ
ВЫСОКОГО КАЧЕСТВА
ВЫГОДНО ПРИОБРЕТАЙТЕ

В производстве
К. А. ОВДЮКЕВИЧА

МОСКВА, 10, 1-ая МЕЩАНСКАЯ, 33. ☉ КАТАЛОГИ БЕСПЛАТНО.

ЩОМІСЯЧНИЙ БАГАТОІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛ
„ЧЕРВОНІЙ КЛИЧ“

ЖУРНАЛ ОСВІТЛЮЄ: сучасні політичні події, революційну боротьбу та життя робіт-
ників і селян по всьому світі.

РОБОТА МОПРУ по закордонних секціях, СРСР та на Україні.

ЖУРНАЛ МАЄ великий літературно-художній відділ, оповідання, нариси, по-
вісті, вірші, гуморески.

На кожне число припадає не менш як 42 ілюстрації та художні витвори.

Обкладинка на журналі багатобарвна.

Умови передплати з надсилкою:

На 3 міс.—30 к., знижка 7⁰/₀; на 6 міс.—60 к., знижка 10⁰/₀; на 12 міс.—1 карб. 20 к., знижка 12⁰/₀.

Ціна окремого примірника 10 коп.

№ 30
24-го липня
1927 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

ТИЖДЕНЬ
ОБОРОНИ

Інценіровка повітряно-хемічного нападу на Харків. В неділю в Червонозаводському районі Харківська організація ТДО Авіохему організувала інценіровку повітряно-хемічного нападу на Харків та оборону від нього. В інценіровці брали участь ескадриля Ілліча, військові частини, команди повітряно-хемічної оборони ТДО Авіохема, фізкультурники, загони Червоного Хреста та пожежники. На інценіровку зібралося понад 10 тис. глядачів. О 12 год. чекаючи напад ескадрилі за командою штаба оборони всі учасники росташувалися в бойовому порядку біля заводу. Коли ескадриля з'явилась на обрії, спостерігальний пост сповістив вибухом ракети про напад „ворожої ескадрилі“. Оборонці приготувалися прийняти „бій“. Одягали маски, заряжали рушниці, кулемети, а де хто ховався в противогазні сховища. Через кілька хвилин, коли ескадриля була над заводами за вибухом другої ракети ескадриля була обстріляна з рушниць та кулеметів. Димова завіса закрила стіни заводу. В той же час було чути неподалеку вибухи фугасів.

Прибуття до Москви американських студентів. Їхня зустріч на вокзалі з московськими студентами

Оповідання **ПЕРЕМОЖЕЦЬ** Ю. Смолича

ПЛИСТИ човном по нічному—чорному й морочливому—морю, чванливому своєю зухвалістю,—моторошно й лячно. Особливо, коли близько вже невиразна смуга берега, і ховає вона в собі незнаність та ворожість... Коли за побережним камінням і чагарниками чигає на тебе небезпека. І не знаєш ти, де щасливо причалити, і боязко тобі причалювати,—а мусиш...

Упірне човен між хвилями, знімуться вони обабіч мурами, і спокійніше тоді стане на серці. Бо нема берега,—тільки море... Але вирине за водяної скелі кам'яна, і—знову зассе під грудьми небезпека. І знову сторожко вдвляючися в невіразні риси узбережжя, в силуети гір, що над ним... І, чи-то з солоної вохкоти, чи-то з остраху й нервового напруження, вперто цокотять зуби—дрібшечками.

Пітьма й негода сприяли подорожним. Вони славили їх у своїх думках і вголос. Бо темінь приховувала їх од сторожних очей на березі, а шелест хвиль ковтає сплески весел. Рідкі спалахи далекого прожектора здавались їм холодними, слизькими помацками спрута і примушували тремтіти та кулитися.

Павло сидів на носі човна і слухав море, невидюче вдвляючися в темні контури берега. Він любив море. Плисти човном йому завжди було радісно і втішно. В цей час він гледів спокійнішим і хоробрішим за своїх товаришів, завжди мужніх і одчайдушних.

Павло зліг на носа і спустив руки в воду.

Бризки хвиль летіли йому назустріч у лице і солонили губи.

Кожна крапля освіжала його і вертала з задуми до дійсності. Відтак він знову поринав у свої думання, поки нова хвиля не приводела його до свідомості.

Тоді він бачив своїх товаришів: Йосипа, що сидів при веслах і зосереджено думав, похитуючися в такт за своїми м'язам, і Валея, що мимрячи, порався з якимсь манаттям на дні.

Павла так несподівано відірвано від роботи, що він і не счувся, як опинився у човні—з одною відповіддю на всі запитання:—скоріше, згодом дізнаєшся про все. Він не дошкуляв Валеєві розпитуванням, бо знав, що турбувати його марна праця: розсердиться,—і терпляче чекав.

Хвилі дрібніли... Беріг уже був недалеко.

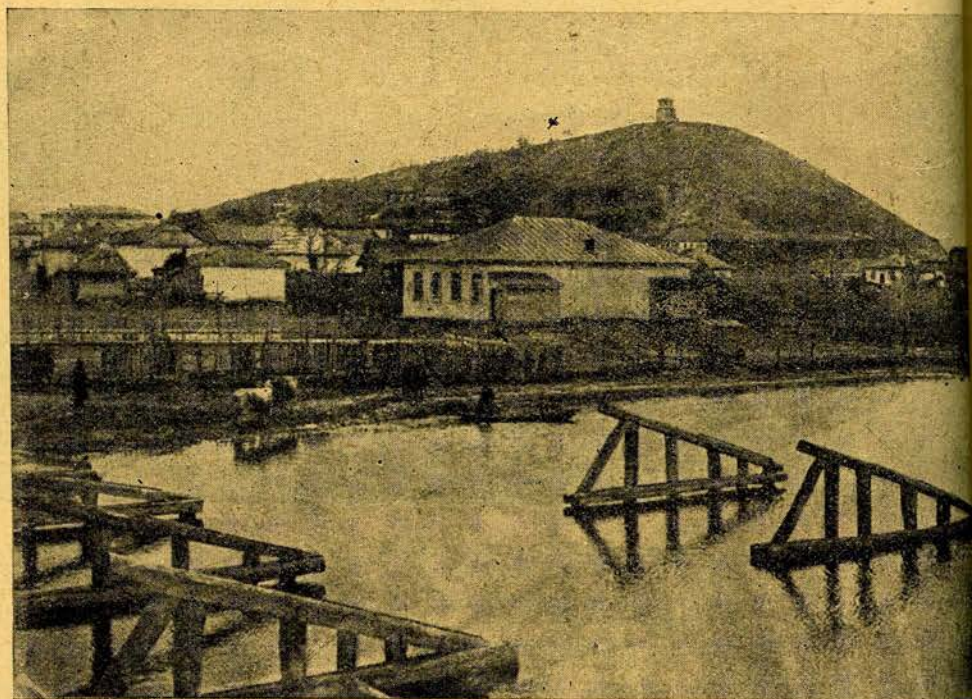
Валея упорався зі своїм брязкучим манаттям і взяв керму. Тепер він міг пояснити Павлові суть подій.

Запальний ревом (а склався він з трьох чоловік: з Павла, з Йосипа, за третього був Павло) що-йно надвечір од важливі звітки. Повстанські загони Мокроуса з триумфом перемогою пройшли весь східний беріг, і стали перед ним. Але на дорозі до моря лежить місто—велике, озброєне повне військових і козачих частин. Повстанцям не сила подолати... Ревком має диспозиції Мокроусові. Він хоче взяти місто й перепливши затоку відрізати білим частин шлях на суходіл. Однак про заміри Мокроусові очевидні віддалися. Ще з вечора до рогу, де має сісти на беріг повстанський десант, виїхали військові частини, значно більші за чекомонні червоні гурти.

Валея говорив чомусь пошепки, нахилившись вперед, прибіг глушив звуки на дві ступні від човна.

Йосип слухав уважно, похитуючи головою, чи на згоди, чи за інерцією—бо він гріб. Валея говорив:

ПАМ'ЯТНИКИ СТАРОВИНИ

Чигиринська кам'яна гора. На горі—пам'ятник оборонцям Чигирини

ХИТРОЦІ АНГЛІЙСЬКИХ ПРОФБЮРОКРАТІВ

— Треба за всяку ціну рятувати ситуацію і не давати білим перехопити наших. Треба не допустити до закутку, де причаюватиме Мокроус. Ми зробимо так...

Море в останнє сіпнуло до себе човен, але дуже швидко весла направили його на пісок. Темний падаєт гір і лісу підійшов зовсім близької, і став монотонний шелест хвиль увійшов новий звук: шумів і сухо подавлякував рітню камінний пляж.

Валей кінчав:

— білі піші й кінні. Потрапити сюди вони можуть або човнами, або поодинокі—пляжем. Човнів жодних нема, значить ітимуть пляжем. Коли сісти на баскет з кулеметом, то одному можна задержати який загін. Тобі, Павле, доведеться це взяти на себе. Ми з Йосипом поплинемо назустріч...

Далі мовчки вони допомогли Павлові переступити до скелі кулемета і стрічки. З моря повіяв холодний вітрець. Хмари сивіли,—йшов ранок. Треба було поспішати.

— Бувай, Павле... Вважай...

Валей відштовхнув човна і, стиснувши похапцем Павлові руку, плігнув через корму. Один дужий вимах весел відігнав човна відразу на кілька сагнів.

Павло стояв нерухомо, стежачи як швидко збільшується відстань між берегом і човном. Він лише відгадував постаті товаришів, коли вони зникли за хвилі, але не бачив їх.

— Не лови гав,—приніс ще вітрець з туману шепіт Валей. Тоді Павло автоматично повернувся і пошурив пішов до кулемета. Зуби йому перестали цокотіти.

Він уважно обдививсь у передранішніх сутінках. Мокроус знав, що робив, коли вибрав для видівки саме це місце. Міжгір'я, було надто добре захищено від людського ока. Його помітити можна було тільки з моря. Своім гирлом, завширшки не більше ста стіп, воно спадало просто в море. По боках тікали в гори два гострих ярки зі стрімкими, майже рівними стінами, що лише далеко від моря, в горах, єдналися в один біла річища гірського потоку. Трохи вище, на темному тлі смерекового лісу, густо ясніли білі цятки. То згрудилися мініатюрні халупки—невеличке, може нікому й невідоме, глухе татарське селище.

— Лай,—пригадав його назвисько Павло.

Як відомо, генрада англійських тред-юніонів ніяких заходів проти закона про профсоюзи не вживала, прикриваючи свою угодовську політику „опозиційними“ виступами, що, звичайно, не перешкоджало профсоюзній політиці уряду. На мал.— Ленсбері промовляє на демонстрації в Гайд-Парку

Добулися в міжгір'я можна було тільки з моря, бо крім мешканців селища ніхто мабуть не знав зрадливих, потаємних стежок, що приводили в міжгір'я з гір.

Тепер Павло добре розглянув ще третій хід, що біла нього він мусів вартувати. Правий кряж не спадав просто в море. Він звисав погрозливим баскетом, а під ним вздовж моря уламки скель, дрібні каміння та піщаний намул утворили вузьеньку, ступінь завширшки, стежку, що з'єднувала таємне міжгір'я з потойбічним гирлом потоку. Раз-у-раз стежка зовсім переривалася, розмита прибоєм, або вужчала і майже зливалася з стрімкою скелею. Пройти нею було дуже важко і звичайно—по одинці.

Павло сів. Люфу кулемету він дбайливо націлював на останній камінець при розі скелі—на метр вище від стежки: щоб влучити рівно в груди...

Тепер він дослухався. Передранішню тишу на суходолі порушували лише байдужні й одноманітні згуки моря. Та ще з того боку правого кряжу, з гірла гірського потоку, зрідка, в часинку хвилявого впоковання моря, чулися обережні сплески,—очевидно змагання двох вод—солоні й прісної. В гірські полонини через верхів'я бережних баскетів повільно й поважно котився в прибою туман.

Павло сторожко вслухався в передранішні згуки. Його вухо звикало до одноманітних незмінних згуків і переставало їх сприймати. Він уже не чув ні сплеску прибою, ні шарудіння камінного пляжу, ні потріскування спітнілих скель. Ці природні згуки минали його свідомість і не лишали слідів у його рефлексах. Для нього довкола панувала мертва тиша... Бо вся його увага, вся його напруженість шукали інших, неприродних, чужих для передрання згуків...

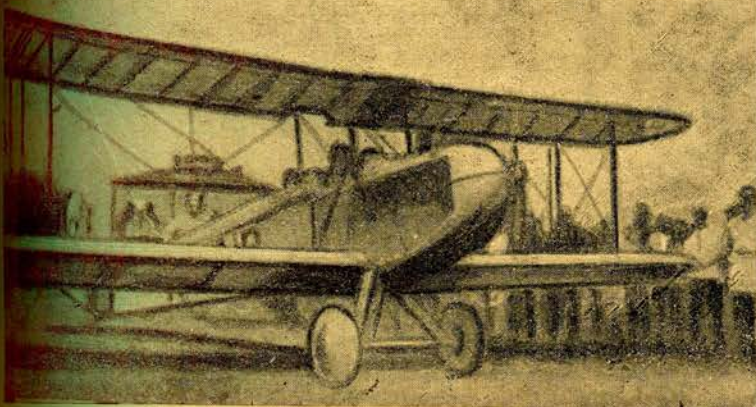
Минув де-який час...

І от: по той бік кряжу зненацька народився якийсь сторонній звук. Лише форсована Павлова чуйливість змогла його вхопити. Звук був далекий, невловимий, але многоскладний. Він наближався. Тепер уже Павло міг проаналізувати його в своїй свідомості... Такий звук витворює багато ніг, коли обережно й ритмічно пересовуються. По той бік масивного кряжу, а може ще й далеко за ним, прибережним піском скорою холодою йшли люде. Суцільний камінь кряжу приймав цей звук, котвав у свої нетри і мов резонатор, передав його Павлові...

Павло ворухнувся. Він змінив поставу свого тіла, розігнув задубільні ноги, випростав зігнутий

РАДЯНСЬКИЙ МАЛИЙ АЕРОПЛАН

Праця авіоконструкторів іде в двох напрямках: одні з них збільшують могутність аеропланного мотора, інші знову працюють над тим, щоб цю могутність якомога зменшити, перетворюючи таким чином аероплан у легку машину, здатну для швидкого поштового сполучення, а в разі війни—для різного адміністративного звязку. На наших фотографіях—новий радянський аероплан на 60 кіловатних сил та його конструктор тов. Яковлев. Аероплан цей 12 липня перелетів через Харків з Москви на Севастопіль.

хребет і глибоко зітхнув. Треба було вмотитись зручніше. Лікті Павло спер о коліна. Присунув набой в стрічках. Задихав частіше і впер зір у крайній камінець на розі.

А згук уже розрісся. Дзвінка скеля вже передавала невиразний гул, що повстав з багатоголової гутірки. Вже чутно було окремі голосніші вигуки—мабуть слова команди. Навіть валізний брязкіт зброї можна було розпізнати серед інших відгомнів з того боку.

І раптом згуки зробилися голосні, виразні й близькі. Вже не скеля передавала їх Павлові, вже їх відбивала водяна поверхня. Враз людей стало багато, бо лунали десятки, а може й сотні голосів, греміла галька, дзвеніла зброя. Згуки були такі виразні, такі гулкі, що, здавалося, сам Павло знаходиться серед цих згуків, серед тих людей, що окопилися по той бік. Він уже ясно чув окремі слова команди, що, не ховаючися, чітко й дзвінко лунала в повітрі, і, слухаючи цієї команди, наче їй підлягаючи, Павло ладнавсь до її виконання.

Прийшли поводитися безпечно й упевнено. Вони не ховалися зі своїми згуками й замірами, бо знали, що крім моря їх ніхто не бачить. Вони сварилися, сперечалися, весело перегукувалися. В повітрі весь час бренив веселий сміх і висіла бадьора, дзвінка лайка. Вони байдужно шльопали чобітьми по воді, переходячи неглибоке гирло потоку, байдужно струшувалися, гупаючи ногами по каміннях, байдужно й спокійно переплигували на стежку під бекетом і з лайкою (очевидно там було дуже вузько й незручно) починали сунутися попід скелею, дряпаючи об неї гвинтовками, підковами на підборах, дзеленькаючи всяким військовим знаряддям.

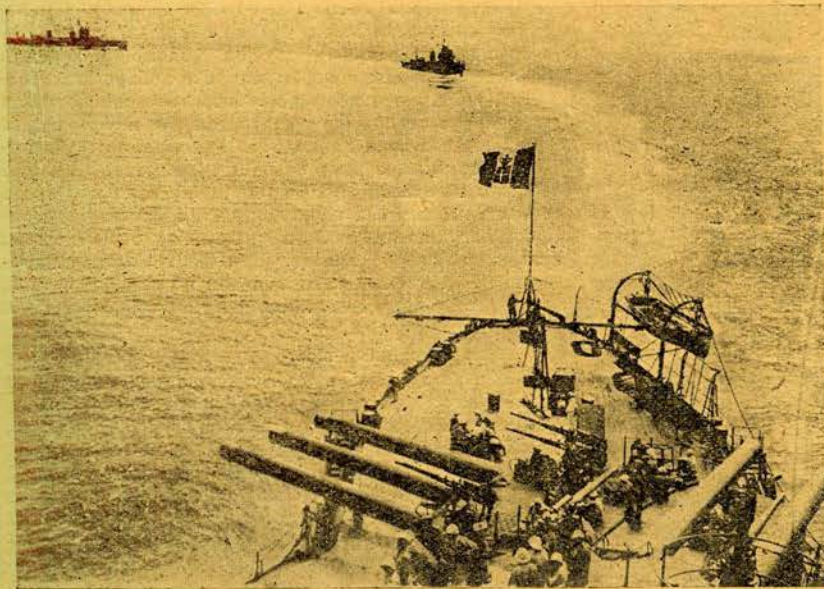
Павло вріс колінами в пісок і очима в ріг скелі над морем. Його падець уже давно лежав на спускові. Дратувала його за повільність, що з нею переходили прийшли цих двадцять чи тридцять ступнів...

І що-йно зза рогу висунулася незграбна перша постать, він натиснув спуск. З тріском впав у воду перший стріл, і, вже не зупиняючися, вибухали за ним один по одному одривчасті, рвучкі кракання кулемету...

Павло не чув того замішання й сполоху, що скинився за кряжем. Не бачив переляканих облич, розгублених істот, що в паніці тиснулися назад, пхаючи один одного з вузької стежки, падаючи в море і з лементом розбиваючися об гострі каміння. Він чув лише гуркіт кулемету. Він зупинився лише тоді, як побачив, що вже давно стріляв в порожнечу, бо за першою постаттю вже ні одна не насмілилася перейти за ріг...

Але павза була не довга. Очевидно там зрозуміли, що

ІТАЛІЙСЬКІ ФАШИСТИ ГОТУЮТЬСЯ ДО ВІЙНИ

Військові маневри італійської флоти біля Сіцилії. В маневрах брали участь кілька нових суден, побудованих за останніми досягненнями техніки

ВЕНЕЦІЯ ХІНИ

Водяна вулиця в Кантоні

мають діло з нечисленним ворогом і вирішили пожертвувати кількома своїми людьми. І вони враз потиснулися на цей бекет на диво швидко, так, що Павло не встигав знімати руку з спуску і мусів строчити без перерви, без відпочинку.

Один... два... три... десять... двадцять...

Спочатку Павло машинально лічив убитих.

Ні один з них не падав на стежку. Вбиті, чи тільки поранені, вони хиталися і падали руками в повітрі, силкуючися вдержати рівновагу на вузькій стежці, відтак перекидалися в повітрі і падали в море. Море радо хапало їхні тіла і миттю на них накидалося. Разів кілька жбурляло воно їх на гострі каміні, вкривало їх кров'ю й шматками м'яса і зараз же не жерливо злизувало ці криваві сліди. На мить скіпало червоною і з задоволенням бурчанням підхлюпувало пошматоване тіло, наче бавлячися, перекидало ним з хвилі на хвилю...

Павло залишив рахувати. Руки його вже не тремтіли вдово. Він уже спокійно й швидко міняв витрачену стрічку, здавалося йому, що відтоді, як почав він стріляти, минув довгий час. Що стріляв він вже може кілька годин, може й більше. А перестріляв вже безліч—тисячі людей. І здавалося йому, що він уже—не він, що він уже не живий, і все це діється десь після нього...

Однак потойбічним докучало дурно тратити людей. Пославши на марну смерть кількох чоловіків, вони на де-який час зупинялися,—може думаючи, що ділі робити, може—вживаючи якихось заходів.

Тоді Павло зупинявся вичікуючи, і позирав на кінець стежки й ріг скелі.

Ставало тихо—тихо. Мовчазну тишу поклали лише сплески прибою. В цій необорній тиші Павло відчував себе страшенно самотнім, усіма забутий. Нервові напруження тоді змінювалося на якусь розжечу нервову. Робилося байдуже—спокійно його істоту опанували лінощі. Ліньки було стріляти, ліньки було рухатися й думати. Йому хотілося кинути кулемета, простягтися горілиць і дивитись у небо. Або навіть заснути...

Але з-за скелі обережно висовувалася постать, чи кохта напнута на рушницю. Павло примушував себе, хапався й цілів.

Він стріляв і не думав—що ж має бути далі. Не думав над цим і Валей, коли давав Павлові інструкції. Його інструкції кінчалися саме на цьому місці: Павло мусить сидіти й стріляти в ріг бекету, сидіти й стріляти, щоб не пустити ворога в вузького міжгір'я, де має сісти десант... Сидіти й стріляти, поки десант не сяде... Але Павло ні разу не згадав про десант, ні разу навіть не глянув в море—чи ж наближаються їхні човни. Він тільки закам'яніло сидів, вперши зір і люфу в ріг скелі та автоматично натискуючи спуск. Він і не бачив, як серед мертвих тіл, що ними бавились хвилі,

На морських курортах за кордоном поширено новий тип човна. Човна цього можна вмістити в чемодан. Робляться човни з гуми, перед плаванням їх надувають повітрям

коло круг скелі, з іншого боку наближаються до берега, що ззаду нього з води обережно виходять лихі, розгнівані люде.

І тільки, коли на рамена йому лягло відразу кілька важких рук, коли вибитий ударом ноги кулемет повалився на бік, він звів перелякани, здивовані очі...

Що тільки замовк кулемет, міжгір'я відразу переповнилося людьми. Вони приходили стежкою, вилазили з води і, оточивши Павла, більше здивовано, ніж злісно оглядали його маленького, мізерного, що один стільки часу задержував їх і стількох скинув у море.

Але дивувались не довго. За мить злива прокльонів і лайок вибухла раптово й дуже. Лихі, люті слова ненависти гучно відбивалися від узбіччя кам'яних мурів.

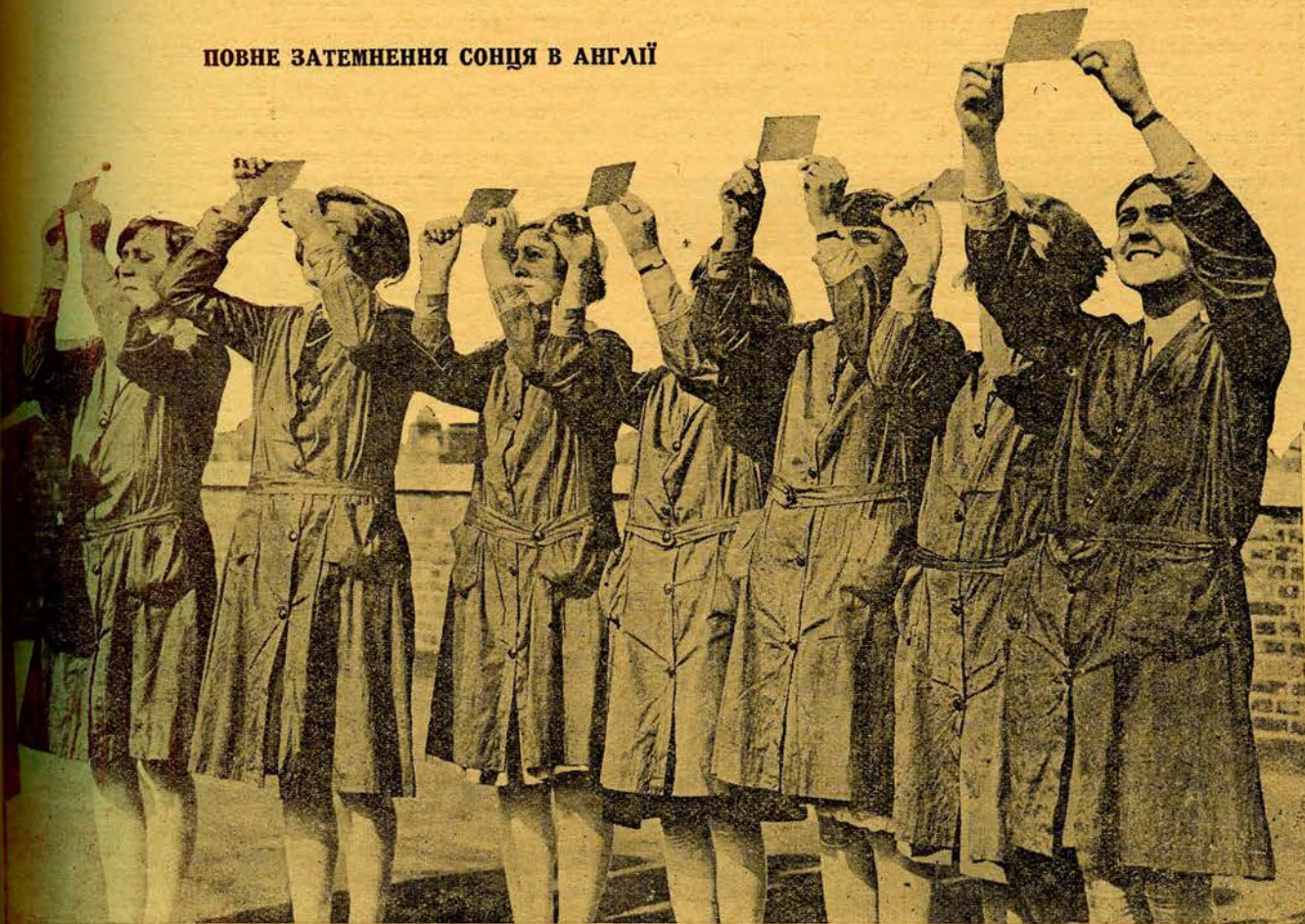
Павло здерев'янів. Він не розумів слів, не реагував на подію. Все відбувалося наче поза його свідомістю, не досягало його мозку. Він байдужо дивився на перекривлені люттю обличчя, не відповідав на запити. Навіть коли вони, думаючи, що він з упертости не хоче відповідати їм, почали штрикати його багнетами, й викручувати м'язи, він відчув біль тільки на половину і не закричав—він тільки скривився і мляво ойкнув...

Лише, стоячи вже спиною до гір і лицем до моря, під десятком рушниць, що шнурком витягнулися перед його очима, він на мить знову відчув себе наче живим. Йому заболіли покручені м'язи, йому чогось заманулося, чогось стало

жалко... Але це було мабуть тільки на мить...

Він стояв маленький і мізерний сховавши голову між плечі і дивився невидюче поверх рушниць просто в море.

ПОВНЕ ЗАТЕМНЕННЯ СОНЦЯ В АНГЛІЇ

Група жінок у Гартпулі (Півн. Англія) спостерігає через спеціальні шкла повне затемнення сонця 29 липня. Вони приїхали сюди разом з сотнями тисяч люду з Півдня, де на цей день передбачався дощ, що міг перешкодити ці спостереження

АРХІТЕКТУРНА ВИСТАВКА

Стаття Л. Карської

СЛОВО і жест зв'язані нерозривним логічним зв'язком. Не можна сказати „так“ і зробити заперечливий жест. Слово диктує жест, що є наче б зовнішнє оформлення його.

Так само доба диктує стиль. Не є можливим середньовічний замок в 18 віці або вигадливий рококо на нашу сувору й тверезу добу. Зміна історичних умов—неодмінно викликала новий мистецький стиль, що для кожної доби був майже універсальний, властивий усім культурним народам Європи, лише з певними національними ознаками. Так маємо ми в історії культурного світу Європи романо-візантійську мистецьку добу, готичку, ренесанс, бароко, рококо, ампір або поворот до класичності.

Стиль кожної доби приймає всі боки культурного життя, — він однаково виявляється і в жіночій моді і на величній архітектурній будівлі. В якомусь гумористичному журналі було вміщено таку влучну паралель в кількох карикатурних малюнках: архітектурний фрагмент з покручених ліній рококо й поруч жіноча зачіска того часу в локонах, надзвичайно вигадлива й складна. Класичний силует ампірної колони, що в ній кохалася ампірна доба—і жіноча постать у довгій сукні початку 19-го віку з високою талією, простими зморшками матерії, що наче наслідують канелюри колони.

З усіх мистецтв архітектура найтісніше зв'язана з умовами життя народу, соціальними й економічними, з побутом його. Архітектура, створивши житло й місто, дала ту форму, де лише могла розвиватися культура. Своїми формами вона відзеркалила ті внутрішні зміни, що їх протягом віків завнав нарід, і ми читаємо його історію, листаючи на каменю вибиті сторінки наших міст.

Ми можемо простежити розвиток архітектури від тих часів, коли людина потребувала примітивного житла для притулку від холоду й звірів, ми знаємо місто середньовіччя, оточене мідним муром, де кожний будинок з грубими стінами й малесенькими віконцями нагадує фортецю, ми знаємо розкішні палаци, багато оздоблені колонами й орнаментикою часів розквіту буржуазно-поміщицького ладу, нарешті ми знаємо добу, що її можна назвати добою еклектичного стилю, коли джерела творчості черпаються враз із усіх стилів і від усіх народів, бо головна риса цієї доби є меркантильність і типова будівля „прибутковий будинок“.

Говорити про архітектурний стиль сучасної доби—заразно. Можна лише сказати про напрям, що ним він має розвиватися. Гасло, що його висуває наше життя—доцільність! І умова моменту—економія. Це ставить певні межі і в сполученні з сучасним станом будівельної техніки та загальними умовами життя—дає новий архітектурний стиль.

Вимоги обивателя до архітектури більше ніж скромні—аби чотири мурі та дах над головою. Сучасні економічні умови

обмежили й наші будівельні організації майже тими самими скромними вимогами. Все що зроблено протягом останніх 2—3 років у царині житлового будівництва не може претендувати на щось більше, ніж задоволення найістотнішої потреби поширити житлову площу. І робити за цими зразками висновки про сучасний архітектурний стиль, звичайно, ще не доводиться.

Але разом з тим жива творча думка шукає нових форм втілення нових ідей у новому матеріалі. Сувора вимога доцільності й економії, позбавивши будівлю всього „зайвого“, всякої „оздобы“, тоб-то саме того, що зрештою давало „стиль“, як його звичаєм розуміють, залишила її цілком голою, в первісній красі конструктивної геометричної маси. Саме в цьому напрямі—знайти гармонійне сполучення геометричних мас та ритм площин, цілком і логічно зв'язаних з конструкцією—працює архітектурна думка.

І ця творча архітектурна думка, почасти ще не втішена життя, знайшла своє місце на архітектурній виставці влаштованій у Харкові в середині червня, що закінчилася 10-го липня.

Велике значіння цієї виставки, до речі першої в УСР після революції,—безсумнівне, і говорити про це зайва річ. Ця виставка—підсумок у царині будівництва, як житлового, так і промислово-заводського. Експонати Південно-Стали, Індустріального Музею та ЮМТ'у заповнили чимале помешкання Ділового Клубу. Тут було подано також роботи наших індустріальних і художніх вузів, роботи молодих архітектів, що тільки почали самостійно працювати, але дали вже кілька серйозних робіт, от як Богомолов, за чім проектом збудовано великі комунальні лазні в Харкові, Яновицький, Полупанов. Тут зустріли ми добре відомого Харкову (ним побудовано Біржу праці, Новий Палац архітекта Ліннецького, роботи теж відомого архітекта Кравер (один з авторів проекту Будинку Промисловости). Численна кількість проектів і по мистецькому зроблених акварельних архітектурних етюдів дав архітект Покорний, звичайно взяв участь і академік архітектури Бекетов. Взагалі треба сказати, що виставці пощастило зібрати чимало імен, тому виставка була різноманітна, цікава і діяпазон мала широкий—від малесенького типового робітничого будинку до грандіозного проекту диванного заводу, пишного столичного театру і Академії Мистецтв.

Круглий робітничий будинок. Проекти архіт. Покорного

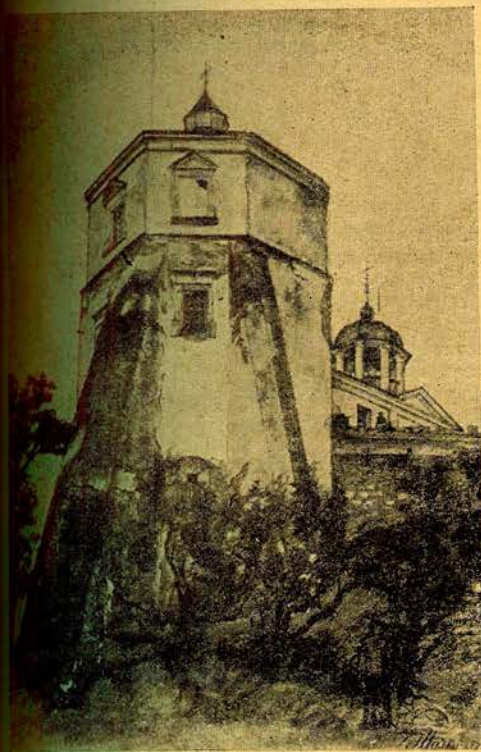

Житловий будинок

Проект архіт. Ліннецького

В коротенькому етюді не можна подати опису всього, що дійсно варте уваги, і доводиться обмежитися лише кількома експонатами, що фотографії з них подаємо.

Архітект Покорний дав проєкт трьохкімнатного двохповерхового

Старий Кам'янець на Поділлі

Зарисовка худ. Мальця

бітничого індивідуального будинку. В плані він являє собою коло. Власне цим він лише й цікавий. Це тип Грейцерівського круглого будинку, але з плескатым дахом, що надає йому вигляд циліндру.

Помешкання в такому будинку цілком зручне, але вимагає спеціально пристосованих меблів. Ідея такого плану—максимальна економія матеріалу. Коловий план дає найбільшу площу при найменшому периметрі стін.

Житлобудівництво розгортається також у бік багатоповерхового великого будинку. Архітект Ліннецький дав проєкт саме такого типу. Будівлю його передбачено в районі „Будинку Промисловости“ і його „американизований“ характер буде тут цілком до речі, не порушивши певного стилю цього майбутнього промислового центру Харкова.

Цілком осібно стоїть заводське будівництво. Маштаб і призначення такого типу будівель надають майже химерного характеру архітектурі їхній. За яскравий зразок може бути проєкт „Динасового заводу“ інж. Ейнгорна в художньому оформленні молодого архітекта Яновичького. Влучно використано заводські устаткування, як архітектурний мотив фронтону. Від сухих огидливих будинків-коробок звичайних цементових заводів капіталістичного світу, радянське розуміння творчої бадьорої праці знайшло в цьому проєкті щасливий архітектурний вислів.

Наші будівельні органи не лишили також без уваги справи планування міст і селищ. Виставка подала кілька проєктів і в цій галузі. Справа це у нас молода і тому ще більше заслуговує на увагу, а наші міста, що досі будуються без жодного попереднього плану, являючи такі сумні приклади, як скажемо, наш недоладний і хаотичний, стихійно побудований Харків, вимагають хоча б часткового перепланування, а в новій своїй частині доцільного, архітектором-фахівцем розробленого плану. Лише доцільне планування, що ідеалом його є місто-сад за ідеєю англійця Говарда, може уздоровити наші міста і надати їм так потрібної для людської оселі краси. Бо для того, щоб мати фізично-здорове покоління-посамперед потрібно уздоровити людське житло.

Виставку безперечно треба вітати, а зазначати хиби, яких і не могло не бути при першій спробі, просто не випадає. Популяризація нових ідей архітектурі способом влаштування виставок звернувши сюди громадську увагу, мусить допомогти нам зрештою позбутися такої „архітектури“, що нею забудовує нашу столицю Комунбуд. До речі, певно „з скромности“ він участі в виставці не взяв.

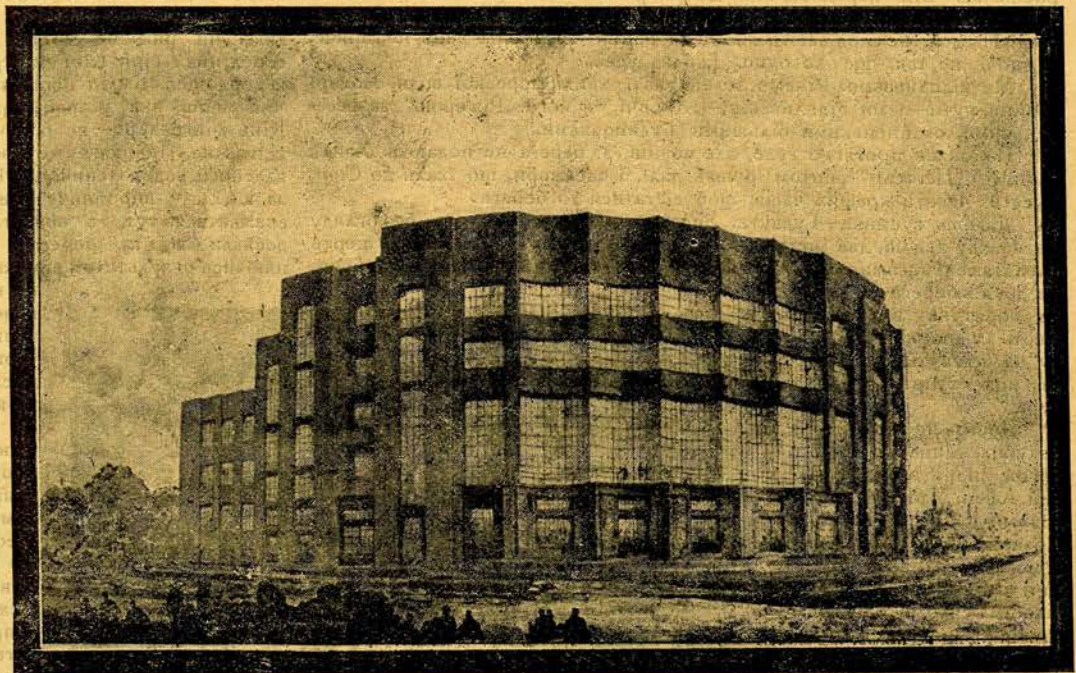
РОБІТНИЧИЙ ПАЛАЦ

ПРЕЗИДІЯ Дорпрофсожу Південних залізниць затвердило остаточний проєкт клубу „Робітничий Палац“, що його склав архітектор А. Дмитрієв.

Клуб побудують в робітничому районі на розі Куявської вул. та вул. Котляревського.

Будинок клубу кубатурою на 5,5 тис. саж., міститиме в собі: театр у два яруси на 1.500 глядачів, аудиторію на 250 чоловік, велике фойє, виступальню на 300 чоловік, помешкання для книгозбірні, більярду й 16 клубних кімнат з відповідними службовими та допоміжними помешканнями. Клубні помешкання будинку розраховано на обслуговування 3 тис. чоловік.

Вартість будинку визначено в 1.200 тис. карб. Видатки на побудовання клубу приймають—Центральний Комітет союзу залізничників, Дорпрофсоюз Південних Правління Південних залізниць та інші організації й установи. Раднарком УСРР дав на утримання будинку 100 тис. карб. Тепер провадиться інтенсивне розроблення робочих рисунків та підготовчу роботу до будівництва. У цьому будівельному сезоні намічено вивести фундамент будинку. Робота почнеться в другій половині серпня

Проект „Робітничого Палацу“—клуба залізничників

ц. р. і закінчиться до осені 1929 року. Клуб залізничників буде одним з найкращих будинків столиці УСРР.

Залізничники Харківського вузла матимуть відповідне помешкання для культурно-освітньої роботи.

ПО МІНГРЕ

Подорожні нотатки проф. А. М. Макаро

Загальний вигляд м. Сухума

ТА-РА-ТАХ! Таратах!— енергійно торохтять колеса вагонів. За вікном безкрайна гладь піль. Степи,— неосягли Кубанські степи,— зникли.

Непомітно мерхне віддаль. Ніч насувається кволо, повільно. Сумну, непривітну картину пустелі піль вкриває темрява..

На світанку—я край вікна..

Чудесний краєвид! Так і проситься на малюнок маленький паротяжок, що тихо й обережно спускає потяг у долину, огинаючи стрімке межигір'я. Весело біжить він далі, берегами річки, закручуючи довгий ланцюг вагонів і даруючи мандрівкові безліч несподіваних, чарівних картин.

Під'їзимо до кінцевої станції нашої залізниці—Туапсе. Звідси— морем до Сухума, і далі—в Очемчири. Там Мінгрелія, своєрідний куточок Кавказьких народностей. Туди я й прямую своєю путь, спонуканий бажаннями ближче пізнати цю країну.

Туапсе—порт. Має гарну гавань і слушно збудований мол, але його значіння зростає кволо. Закінчення прокладки нафтопроводу до Туапсе, можливо, оживить його життя.

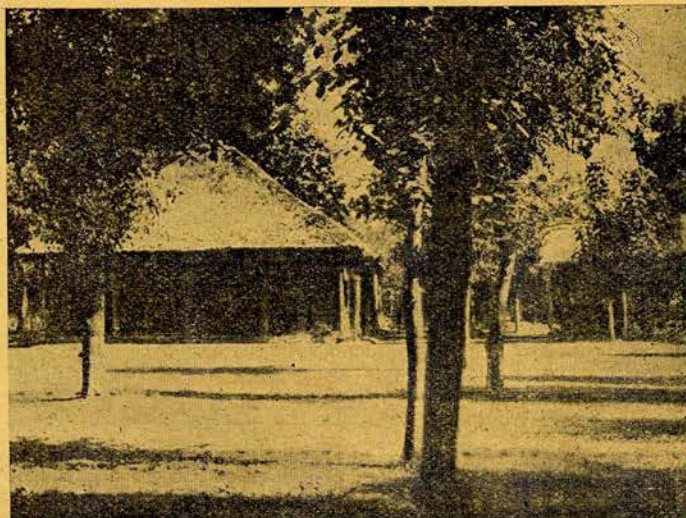
Протяжний гудок пароплаву. Це— „Пестель“, що прибув із Новоросійська. Він переповнений пасажирами. В каютах місць нема, і я мушу вдоволитися палубним. І я задоволений... Мені що? Аби не дощ! На дощ не сподіваються... Ясна рання осінь... І в день не гаряче, і вночі не так ще холодно. Гаразд усе!..

Ми відпливаємо. Ріжемо зеленкуваті хвилі морської води. Чотири години пути—і ми підпливаємо—до Сочі, з його „Рів'єрою“ та веселенькими, охайненькими більшими будиночками.

Пароплав протягло гуде, але човнів з берега не подають. Хвиля забиває. „Пестель“ раптом рушає далі, і пасажири, що їхали до Сочі, мусять чекати кращих часів, щоб дістатися до берега.

Дальша зупинка—Гудаути. Знову зазвоні гудки, і ось, без огляду на високу хвилю, два містких човни під'їздять до пароплава. Ущерть навантажених пасажирами, вони довго безуспішно борються з прибоєм, аж доки з берега не дають їм порятунку: влучно кидають їм довжелезну „чалку“ і тягнуть до берега при гучних вигуках „ура!“

Довго не сходиш з палуби... Минаємо Адлор, Гагри, пізно ввечері—новий Афон. Удосвіта—приходимо в Сухум—столиця Абхазії. Мінгрелія—її автономна частина з головним містом Галі. Місто білясто сяє в ранішнім сьйві сонця. Я замилувався в дивнім видовищі... Але „Пестель“ рушив. За кілька хвилин ми були вже далеко і розважалися грою дельфінів, що йшли наввипередки з пароплавом, виробляючи примхливі скоки та кумедні піруети в воді й у повітрі.

Хата мінгрельця

Недалеко Сухума гірські відноги вже змінюють свій характер. Де—далі більше підступають до берега вічно-білі верховини їхні, все краще вирисовується величний обрис цілого Кавказького Хребта, поверненого тепер до нас Південним своїм узбіччям... Але ось уже й Очемчири.

Беріг—пласка злижа. Ніде ні деревця. Будинки—абиякі, неохайні. Тому то Очемчири, коли дивитися з моря, дуже непоказні на вигляд. Човен швидко довозить нас до берега.

Автомобіль уже пішов. Останні 25 кілометрів їдемо до Галі*) кінцями, нанявши візника. Екіпаж наш досить оригінальний. Він парокінний, з дуже кволими ресорами, але досить міцний. Мінгрельські коні—сухорляві, жиловаті, високоногі; загальною поставою нагадують англійських скакунів, хоч вони й дрібніші за них і не мають, звичайно, їхньої „шляхетности“.

Врешті—це досить міцні, витривалі коні, здебільшого гніді чи рижі на масть, хоча здерідка трапляються серед них і сірі. Кінь мінгрельця—об'єкт його любові й гордощей. Культ обожання коня поширено тут мало чим менш, ніж у арабів та тубільців Великокавказья.

Кінь мінгрельця—не робоча худоба, хіба що тільки вантажна. Працює тут буйвол, а кінь—для розваги, для власного задоволення. Одні тільки візники мають коня за вигідну виробничу машину. Об'їздження коней вважається тут за почесну професію... Мінгрельці досягли в цім ремеслі високого ступня, вдоволяючись результатом виучки коня тоді лише, коли він, на всім скаку, зможе раптово повернутися на прямий кут і зупинитися на місці. Щоб утриматися на ногах, кінь мусить тоді якимось дивно, ніби по-кочашому, присісти.

Ми вже мало не годину швидко їдемо гарним шосе, прокладеним на побережнім пляжі. Раз-у-раз перегинають нам шлях рівчачки, річечки, часом і справжні ріки, що тече пром'ягир у Чорне море. Ліворуч замість Кавказького хребта, де-не-де вже потрапляють на невеличкі кавказькі гори, а туди ми йдемо погір'яччю назустріч нашому екіпажу, який, облягаючи нас, виглядає, як і чоловіки—убралині, тугі, в національній кольоровій одязі. Мінгрельці—це народ, який, навантажених гарб, запряжений в вози, про буйволів у Мінгрелії варіює з півдюжиною слів.

Мінгрелець вимуштровує коня

*) Галі—колишня столиця Мінгрелії, тепер—адміністративний центр її.

ровенні тварини вагою до 30—35 пудів, з великою головою, важкими рогами, дебелим, широким тулубом, значайно грубою й міцною шкірою. На їжу буйволи Соковита зелена рослинність Мінгрелії мало не вживленням цих надзвичайно поростих тварин. Отелівниця дає подеколи мало не відро молока на добу, тутіше й багатше на жир, ніж коров'яче. Бдина прихована—це непереможна хіть до купання в спеку в воді, навіть просто в першій—ліпшій калюжі. І разі це вже, звичайно, не купання, а „грязеві ванни“ і так люблять наші свійські свині. Видовисько, дуже ефектне, коли впертий буйвол влізе в повний ярмо, або ж коли він разом з гарбою зануриться глибоко в ручокі гірської річки, але скільки мороки цьому мінгрельцеві в боротьбі з цією непереможною твариною худобини.

Кавказ оздоблено ланцюжками прекрасних шосе, от і в напрямі від моря до Галі. В середину країни великі, приступні лиш буйволові та гарбі; ще далі в гори—і дороги вже просто стежки; пересуватись по стежках що тільки „в'юком“ на гірських кавказьких коні, а навіть й культурне шосе підчас злив часто буває прилюдному лише буйволові. Автомобілі—траплялося,—безнадійно в гору, і рятувала їх тоді стара, що відживає вже вік свій, лаві в вигляді 1—3 пар буйволів, що витягали загрузлу, провели її до місця ремонту.

Враці на камінчастім ґрунті буйволів підковують, для чого ноги й валать їх набік. Огже справа тут трохи складніша, звичайного коня.

В розвою сільсько-господарських промислів Мінгрелія—бідна країна. Серед культур перед веде кукуруза—тутешній виноградник в кожного мінгрельця, трапляється, що й виноград, але скрізь і завжди в повнім занепаді. Де-не-де виставлять тички, що підтримують виноградну лозу; здебільшого тички прості на сусідні дерева. Розуміється, що за таких

Бавовна різних років посадки

в Абхазії на однім із Наркомземівських пунктів. Тут, під доглядом інструктора, випробовують різні сорти бавовни, провадять досліди що до часу засіву, то що.

На фотографії № 5 видно ряди бавовни різного часу засіву: найдрібніші рослини дали травневий і червневий засіви, а найбільші пішли від березневого й квітневого. На фотографії № 7 позано велику рослину в квітванні, як раз у момент, коли інструктор облічує кількість квітів на ній.

Коли бавовняна рослина дозріє і стане готовою для збору, вона покривається коробочками, де знаходиться насіння бавовняника, укрите пухом волосків. Цей пух, після переробки, іде на вироблення бавовняних тканин. Гарне враження залишає ця нова цікава культура.

Житло й побут мінгрельців також дуже своєрідні й цікаві. Мінгрельська хата завжди ставиться на дворі, порослім низенькою, гладенькою травою,—мовити б,—газоном.

Мало не скрізь двір оточений буває крилатими, розлогими деревами, що дають потрібний холодок, і обгороджений частоколом. На дворі пасеться дрібна худоба й хатній птах.

Хата на одну велику кімнату, з валькованим помостом. Вікон або занадто багато, або нема зовсім, і тоді хата освітлюється через двері. В хаті в піч—на зразок нашого каміну; поздоровж стін примочовано довгі широкі лави. Будинки всі легкі, бо морози мінгрельцеві не страшні; бувають вони протягом одного—двох місяців, та й то тільки вночі.

Нескладні роботи здебільшого припадають жінці,—тут дуже хозяйливі. Цього не скажеш про чоловіків, бо й до цього часу найголовніші інтереси їхнього життя зосереджено на... вині, жінках і конях.

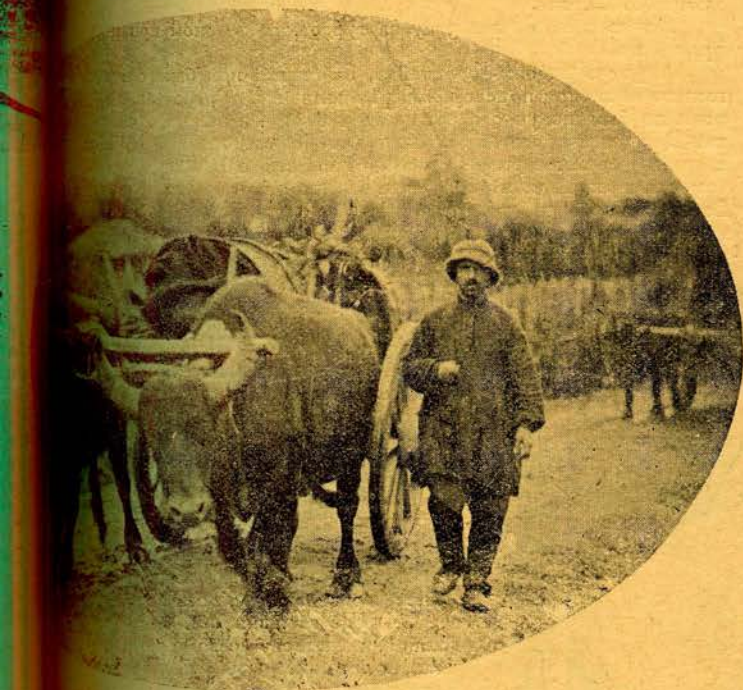
Одноманітність мінгрельського життя порушують хіба тільки безконечні святкування і різні обряди: весілля, похорони, „умикання“ наречених, то що. Запрошувані на ці свята гості гуляють на них протягом кількох днів.

На жаль, родова помста, як і скрізь на Кавказі, поширена й у Мінгрелії, і мало не кожна учта дає нагоду до покалічення, чи часом і до вбиття когось з гостей.

Взагалі—від звичаїв мінгрельців та самого їхнього життя віє сивою старовиною, що могла тільки зберегтися в гірського народу, відірваного в наслідок недоступності від світу й від людей. І хоч цього вже не можна сказати про сучасну Мінгрелію, та ще до недавнього часу, як і країни інших народів Кавказу, ніякого зв'язку зі світом не мала.

Мінгрельці—християне, подібно як і Грузини. Прийшло до них християнство з півдня ще за непам'ятних часів. Довгі часи Мінгрелія була самостійною. Однак безнастанні війни, що їх доводилося вести з іншими народами Кавказу захищаючи свою самостійність, змучили вщерть убогу країну і примусили мінгрельців шукати опори в могутній державі. Давно вже, з часів іще їхньої „священної війни“ („Гавата“) вони самохіть приєдналися до колишньої Російської Імперії.

Оригінальні й пісні Мінгрелії. Який би не був їхній мелодичний зміст,—гармонія завжди нагадує хорал, а тому почасти й церковні співи. Але мотиви цих пісень цілком інші—дивовижні, дики, наповні силою і пройняті знадою первісних, праісторичних часів.

Мінгрельська гарба, запряжена буйволами

промислове значіння винограду в господарстві мінгрельця не доводиться. Він здебільшого йде тільки на задоволення потреб. А між тим клімат Мінгрелії придатний для культивування сортів винограду.

Вкрай гарно розвинуто шовківництво, але техніка його—так що й воно поки що не має надто великого значіння в житті мінгрельця. Нарешті, треба відзначити тютюництво, але вкрай невисокої техніки, що виробляє тютюни не вище II сорту. Мінгрелія—це країна як-найбагатших можливостей розвитку культури. По багатьох її місцевостях можна культивувати чай, великим успіхом культивується в Чакві (поблизу Батума), чому в попередніх номерів нашого журналу була присвячена спеціальна стаття, як також і бавовну (культура останньої швидко розвивається в іншій Кавказькій Республіці—Азербайджані). Ось чому, коли в Галі, я поклав собі детально оглянути культуру бавовни

ПЕРЕТВОРЕНИЙ

ЖАНДАР

Шкіп Туриста

АНЕМПОДИСТ СЕМЕНОВИЧ надів на свій картопляний віс круглі німецькі окуляри, обережно зав'язав на потилиці чорні зав'язки, щоб окуляри не пересовувались на глибокому перенісі, витер піт з червоного лоба і важко зітхнув. В сарайчику, де він стояв випроставшись майже до стелі, чи до даху, зробленого з маісових снопів, покладених на поганенькі кроквочки, скрізь прокрадалося зле проміння малоазійського сонця. Куди достане, чи в голову, чи під ребро, або ще в яке інше місце, золотий промінь сонця, там і пече живий вогонь та пече неможливо. Анемподист Семенович обдивився свій сарайчик, тяжко зітхнув і почав влаштуватися.

В сарайчику взагалі було порожньо. На підлозі валялись залишки торішньої макухи, макуху було зібрано до купи і прикриго дивним у цьому далекому краї Малої Азії руським дрантям: ковдрою, пошитою з різноколірових ситцевих клаптиків. Але були й де які меблі: бочка спід цементу і ящик спід померанчів. Анемподист Семенович розстелив на землю газетний аркуш, де хитро переплітались арабські літери, чепурно розставив на газету чорнило, ручку з пером, чомусь позолоченим, і розклав листа почтового паперу. Підсунув померанчовий ящик, сів на нього, зітхнув і пучками, що вже кепсько згинались, взяв блідо-зелену ручку, вмочив золотисте перо в чорнило і почав писати... Великі краплини поту виступали на круглому засмадену лобі старого волохатого чоловіка. Він сопів і обливався потом.

Обличчя його, часом освітлене соняшним промінням то світлішало ярким блиском, то тухло в неясній темряві. Ось що він писав:

„Його Імператорській Височности Великому Князеві Миколаю Миколаєвичу, Головнокомандуючому Російськими Арміями і Блюстителеві Російського Престола.

Ваша Імператорська Височність!
Всепіддано доношу, що я, Анемподист Семенович Тарарикін, вахмістер московського жандарського дивізіону безвинно од свого власного вірнопідданства пропадаю на утриманні турецького купця Ізмаїл Хакібея, що експлуатує мене за 8 лір на місяць, заставляючи з четвертої години ранку тягати воду на поливку його виноградника, і взагалі навіть на прання, навіть, совісно признається, жіночої білизни.

При повнім нехтуванні всяких минулих заслуг моїх, що я багатьма роками за собою маю за приказами та рапортами начальників московського жандарського відділу, назначений Ізмаїл Хакі-бей кожного дня погрожує мені, що всякий опір мій,

от як недогляд у пранні панчох його жінки, що їх треба прати в воді з оцетом, та других панчох, що їх треба прати тільки в гарячій воді, погрожує, коли переплутаю, постане мене назад до Стамбулу, де ми вмірало в вошах, коли нас вмістили в старій султанській конюшні і при повнім можна сказати, байдужості турецької поліції та жандарського відомства.

Перебуваючи в такому пригніченому стані і не маючи ні звуття, бо за 8 лір та при харчах з кислого молока та зелених цибуль придбати нового неможливо, всепіддано прохаю Вашу Височність про виплату належних мені по зберігательній книжці 3733911 семисот сорока трьох карб. 74 коп. з процентами з лютого 1917 року.

Копію книжки завірену за турецьким законом при цьому прикладаю.

А що до іншого мого майна, на службі придбаного й зашпеного мною при прискорбному втіканні від революціонерів, поки до благополучного повороту Вашої Височности, чи коли там Ви з Великих князів надішлите на Імператорський Престол я згоджуюсь зачекати. Але життям і смертю один Бог володіє, тому за вірнопідданий обов'язок свій вважаю довести до відомої Вашої Височности, що дочка моя Ганна зовсім не комуністка, хоча й працює в Ростові на Дону вбиральницею при тамтешнійській комісаріаті.

Дочці моїй Ганні залишаю все своє майно, що буде після благополучного повороту на престол оддане. А майна того хунок з причини революції заублено.

1) Одна перина гусиноного пера ціною в 17 карб. 50 коп. ре

2) Простирадел сірого полотна — троє ціною по 1 карб. 65 коп.— всі ціни до революції, тепер, гадаю, дорожче.

3) Подушок пухових 2 в червоних ситцевих наволочках, ціна знаю через те, що покійною жінкою од празникових гусей та курей пра за довгі роки було зібрано, але не даю, що ніяк не менше ніж по 4 карб. за подушку, крім наволочок, що по шість гривень платив без роботи.

4) Ще залишив при моєму втіканні в лютневу революцію з зарми московського жандарського дивізіона носильного одягу: штани жандарського сукна поношені, друштани такі самі третього строку мундирів три різних строків, ношені однак без латок і ще пару казенних чобіт ношених, але лагоджених на власний кошт, завіщо чоботареві за підметки було заплачено 2 карб. 45 к.:

5) Боже благословіння, ікона Христа Спасителя в срібній ризі, виміняна за 3 крб. 75 к., ікона Почаївської Матері-Божої—благословіння тестя: скільки він платив невідомо, але риза, хоча й було сказано, що буде срібна, на сrebro не вийшла, а через те згоджуюсь за будь-яку ціну; Серафима Саровського ікона середня, що дстас через генерала Пліцина, командира дивізіону

Він сопів і обливався потом...

у службі в нагоди прославлення оного Серафима од Государині Імператриці.

б) Закордонного шовку спідню білизну, подаровану штаб-квартирою Вантом з нагоди співання мною селянських пісень на свадбі його своякині. Про посуд й інші дрібниці не смію, бо Імператорська Височність, турбувати Вас, але всього при цьому втіканні залишилось не менш, як на 22 карб.

В надії на швидке одержання зазначених 743 крб, 74 к. в процентами з 28 лютого 1917 року, залишаюсь Вашої Імператорської Височности відноповіданий вахмістр жандарського корпусу, а нині робітник на виноградникові купця Ізмаїла Хакі-бея Анемподист Семенов Тарарікін".

Сонце вже заходило, коли на позволочений останнім про-мислом папір непевне перо Анемподиста Семеновича нанесло сліди. Він глибоко зітхнув. вивер піт з темного лоба і почав зашмалювати лист у раніше приготований конверт.

Другого дня старий сам пішов за 15 кілометрів у місто і, створо двалились на поштового чиновника, розпареного за дрозотними гратами—дебелого турка, здав свого конверта, адресованого „Його Імператорській Височності Миколі Миколаєвичу“.

Виноград уже встиг налитись темно-бузковим соком: поважчали грона і притягли зелені лози до червоної землі. Вигоріли гори, і таряча імла зранку до пізнього вечора мріла над ма-лакаїтською землею.

Старий обідраний жандар бродив по турецькому виноград-никові і доглядав, поливаючи своїм потом виноградні грона— їм бо належало виспіти для задоволення та слави Ізмаїла Хакі-бея, купця-депутата.

Дві йшли за днями. Час завмер. Його нещадний біг нена-ме б припинився в нестерпучому повітрі непотрібної спеки, що лишила все, нічого неродючі. Спіли тільки виногради.

Старий руський жандар бродив по винограднику Ізмаїл Хакі-бея з ранку до півночі і думав свою чулу горам, рослинам та небу думу.

І ось одного пекучого дня прийшов на його ім'я лист. Сам Ізмаїл Хакі-бей покликав його з балкону свого гарного дому: „Гей, Ізмаїле! Тобі є лист з великою печаткою“.

Анемподист Семенович тремтливими ру-ками прийняв конверта, запечатаного гер-бом, одбленим великокнязівською короною.

В конверті, з морокою роспечаному й розірваному його раптом обледенілими пучками, був лист грубого лискучого руду-ватого паперу. На папері було написано:

„Вахмістрові Тарари-кіну А. С.

Його Імператорська Височність з задоволен-ням довідалась, що в гли-бині Малої Азії в тобі ще б'ється вірогідне серце циро-русської людини. І. І. В. наказали повідо-мити тебе, що коли при-йде час і вони знайдуть слушним покликати всіх вірних синів до виконання своїх обов'язків, то й ти без сумніву станеш під прапор І. І. В.

В цю ж хвилину по-відомляю тебе, що всі

вірогіддані, вно-сять у фонд І. І. В. частину свого зароб-тку, не менше як 10% кожного місяця“.

Після цього йшла докладна ад-реса і підпис яко-гось генерала.

Нахмурился старий. Довго стояв із листом в руках, плямкаючи губами. Потім пішов у свій сарайчик.

Дні йшли. Анемподист Семенович і далі бродив по виноград-никові Ізмаїл Хакі-бея, підв'язуючи темні грона, що загинувалися від су-

Другого дня старий сам пішов з листом у місто

сідства з сирю землею. Темний лоб його перетинали тепер незвичні зморшки.

І прийшов святковий день п'ятниця, коли він знову просидів з ранку до заходу сонця в глинянім сарайчиківі над цементною бочкою, виводячи рядок по рядкові на жовтавому листі паперу.

Цей лист він одіслав у Стамбул, сам одніс на пошту.

На листі кривими літе-рами було виведено:

„Його високопревосходи-тельству господіну товаришу советскому генеральному кон-сулові.

Ваше Високопревосходительство!

Через те як я зараз зненавидів усіх монар-хистів і як бувший жандарський вахмістр можу виявити всю їхню підноготню до самого вели-кого князя Миколи Миколаєвича, який є останій стяжатель даже з моєї восьмирубльової платні, то через те прохаю определити мене до-дому.

Я готовий землю їсти і од всіх царів одрі-каюсь, тільки поверніть мене додому, де в мене і дочка служить у Ростові на Дону—Ганна Анемподистовна.“

І ось одного пекучого дня на його ім'я прийбув лист

Іван Багрянний

БІЛА ДНІПРОВИХ ПОРОГІВ

ПЕРЕПЛАКА в житі—радість...

Впшеницях волошки—смуток...

Ворон з ріль—печаль.

Гей, ти, коню, вибий ритми,

Вибий ритми—кинь утому—

На звороті, на крутому

Нам не личить жаль.

КРЯЧКА біла п'яним льотом

Білі груди мие в хвилях,

Припада з плачем,—

Хрипко ние, важко пада,

Накриває біду піну

І кигоче без упину—

Пестить і січе.

„ЗАВТРА“ прийде—

„завтра“ скаже,

Нерозривним путем ляже

На оцей простор

І одвічний дум володар

Упряж сталеву надіне,

Задріжить слухняно й зміне

Древній семафор.

ЯК МЕТАЄ піну зараз—

Пожене могутні хвилі

У нові вогні.

У нові казки і славу

Оповіє Україну,—

В сить артерій. Пульс їх кине

Сміло позив в дні.

ОДЦВІЛА минула слава,

Оджили дідівські думи

Й мрії золоті.

За сирен не вчуеш крячки,

За огнів не вбачиш бурі

Й кравид оцей понурий

Не впізнаєш ти.

СЛАВА злиднями підбита,

Думи кров'ю перелляті

Підуть на загиб.

Покоління—наші внуки

Десь складуть незнану пісню

Й заспіва могутня дійсність

В унісон турбін.

ПЕРЕПЛАКА в житі—радість...

Впшеницях волошки—смуток...

Ворон з ріль—печаль.

Гей, ти, коню, вибий ритми,

Вибий ритми, кинь утому,—

На звороті на крутому

Нам не личить жаль.

СВЯТО ПЕРШОГО СНОПА

(Дитяча колонія ім. Максима Горького)

Як тільки почало золотитися поле і важкі колоски схилилися до в дитячій колонії ім. М. Горького під Харковом всі стали ватися до жнив і до свята „Першого Снопа“.

Багато праці і сил поклали вихованці, щоб обробити поля.

Високі трави і повні, один в один, колоски свідчать, що всі працювали вихованці не марно.

Жнива. Ранок. Вихованці гостять коси, масть косарки, до виїзду в поле трактора.

Сигнал. Хутко побігли вихованці до корпусу переодягатися в форму і займати свої місця в строю.

Вишикувавшись стрункими лавами, з прапорами і зі своєю оркестрою після промов, сказаних на дорогу, колоністи вирушили за ворота і стрічкою потяглися шляхом на свою землю в поле, де золотився спідок.

Похід замикали машини. Могутній трактор, кінь нашої доби, з собою косарки.

Перший сніп, скошений під звуки „Інтернаціоналу“, радісні вишурочисто віднесли під прапори. Першу десятину було скошено небудь півгодини, а дальша робота пішла ще жвавішим темпом.

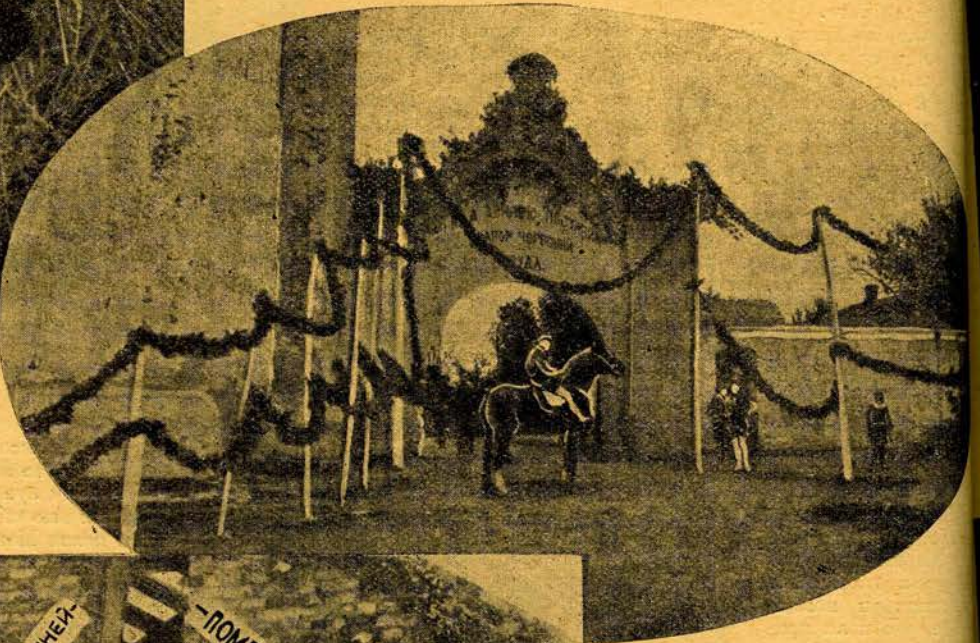
Селяне-гості, що прийшли на свято, з задоволенням і здивуванням вилася, як моторно працюють підлітки.

Радість була справжня, щира. Скінчивши косити і склавши снопи хліб у копи, колоністи пішли назад до колонії. Йшли, як і ра

... Першого снопа скошено під звуки „Інтернаціоналу“.

В овалі — дитяча колонія ім. М. Горького (в'їзна брама)

Колоністи переселяють йокширів до нового хліва

стрункими колонами в супроводі оркестри та машин.

Йшли під пекучим промінням сонця, але, як і раніше, бадьорі і веселі були. Дома їх дещо чекало.

На воротах нового цегельного хліва, спорудженого руками вихованців—надпис: „Побільше англійських свиней, поменше англійського свинства“.

Вишикувавшись шпалерами на уздовж дороги, що веде до хліва, колоністи і гості напружено чекають. Оркестр заграє марш.

Під звуки його в старого хліва до нового, похрюкуючи важко вийшли шов перший довгомордий йоркширський циліндрі.

Всі присутні вітали англійських джентльмена веселими криками. Сьогоднішня чамберленівська порода.

За кнуром пішло чимале число свиней голів у сто.

Цим закінчилося свято, але ще вихованці колонії ділялися з гостями жіннями минулого дня.

Стаття „ОРС“ А. Альфа

НЕДАВНО відкрита виставка робіт „Об-ва Руських Скульпторів“ (ОРС) одна з найважливіших подій московського художнього життя.

На звичайних малярських виставках скульптура майже завжди лишається непоміченою, тоне в морі картин і є лише „декоративним оздобленням“ порожніх кутків виставочної зали. Це „службові“ ставовиде скульптури на живописних виставках спонукало московських скульпторів об'єднатися в окреме т-во і організувати самостійну виставку.

Перша виставка „ОРС'у“, що відбулася торік, привертала широку громадську увагу, нинішня — ще раз підтвердила успіх цього нового походу московських скульпторів.

Не вважаючи на те, що на виставці не було ніякої низки видатних лєнінградських скульпторів —

Матвєєва, Лисєва, Манїєра, Шєрвуда, Синаїського, Елонєна та інших, вона все ж навіть і в цім обмеженім масштабі розбиває традиційну думку про бідність руської скульптури, здавна поширену серед суспільности.

Сила великих робіт з матеріалу (камінь, дерево), їхня свіжість і сила, поява нових молодих митців, що з успіхом виростають на виставці, свідчать, що, не вважаючи на тяжкі матеріальні умови, радянська скульптура росте й міцніє та з успіхом готується до тих великих завдань, що їх неминує в недалекім майбутнім поставити перед нею радянська держава і робітнича суспільність.

Загальна найхарактерніша особливість виставки — це відхід сучасної скульптури від натуралізму та імпресіонізму, від „камерного стилю“, і поворот до монументальної та декоративної скульптури. Ці тенденції дуже виразно виявилися на виставці. Шукання монументальности, несполучної з натуралізмом та імпресіонізмом, виявляють московські скульптори в найрізніших напрямках. Від трохи вже застарілих „лівих“ спроб Ключєна і Чайкова, примітивізму Ніс-Гольдман, архаїки Булаковського, до символічної скульптури Цєплїна і чудових реалістичних бюстів Корольова найцікавіших на виставці висотою свого майстерства.

Б. Д. Корольов Торс. Дерево

І. С. Ефімов Тамбовська наречена. Порцеляна

С. Ф. Булаковський „Через барикади“. Штучний камінь

З більш відомих митців старшого покоління треба відзначити Домогацького, що дістав найбільше визнання публіки за мармуровий бюст Пушкіна, Шадра, що теж показав кілька погрудь, і нарешті, наших „аніمالістів“ Ватагіна й Ефімова, що лишаються найбільшими митцями в вузькому, але цікавому жанрі передачі тварин.

З молодих скульпторів на виставці вирізняються Мухїна і Смотровєва, що недавно скінчили ВХУТЕМАС.

На жаль, тяга до монументальности, вже нами відзначена, не відбулася сприятливо на численних проєктах пам'ятників представлених на виставці. Проєкти пам'ятників Лєнінові роботи Вейнера і Волжєким Вантажником — скульптура Тєнетєва безпомічній і наївній, спізаним чудацтвом здаються після знаменитої Татліновської вежі „Вежа Жовтня“ роботи Чайкова; однак, невдалий окремих проєктів не повинна розчаровувати, і низка чудових робіт на виставці є запорукою тому, що в недалекому майбутньому буде роз'язано і найскладніше завдання — утворення монументальної скульптури, що відповідає нашій добі.

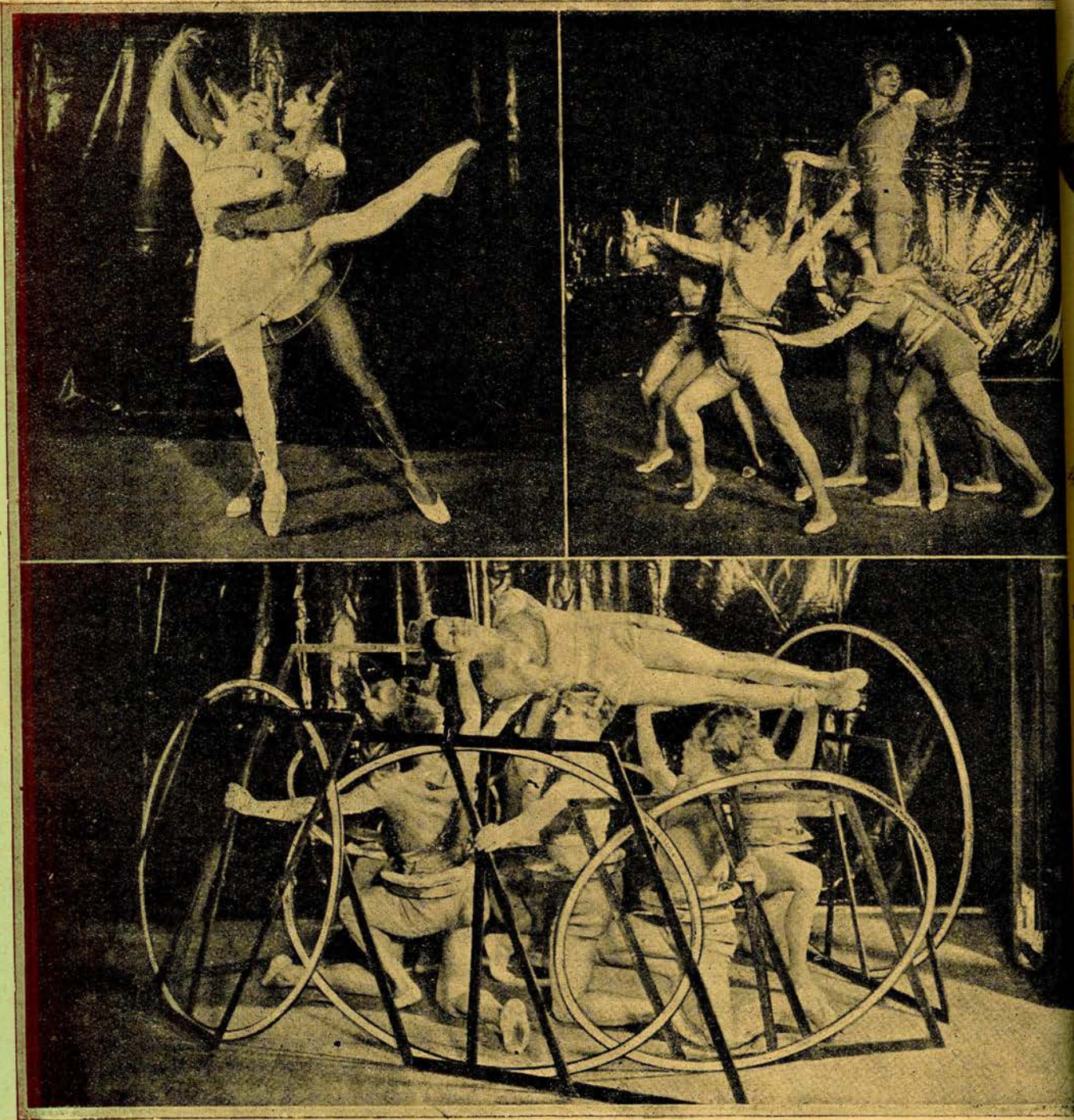
Загалом же виставка „ОРС-а“, як друга спеціальна виставка з галузи скульптури є великими досягненням у нашому містецькому життю і виявлені на ній досягнення й хиби спричиняться до дальшого розвитку нашої скульптури, та допоможуть їй зафіксувати в камені найбільші події людської історії.

Виставка зробила перші підсумки в цій справі та намітила шляхи дальшої праці. З цього боку виставка має в першу чергу організаційне значіння, хоч не позбавлена вона й величезної художньої ваги.

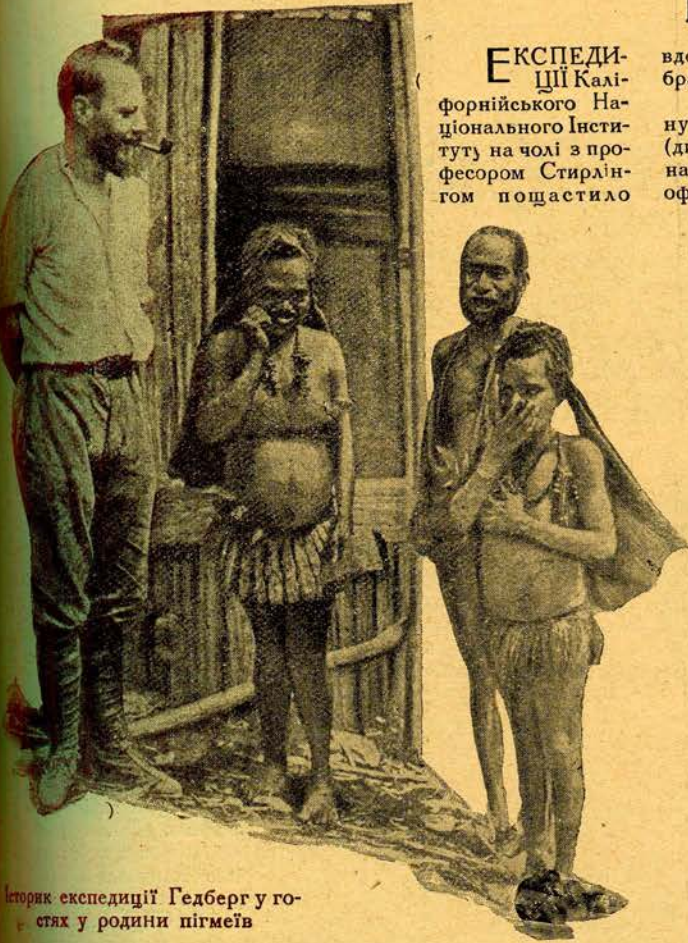
А. Н. Златоврацький Погруддя. Гіпс

БАЛЕТ ЗА КОРДОНОМ

Одна з балетних труп у Лондоні поставила в цьому сезоні новий балет, заснований на дитячій казці: Юнак закохався в кішку і в відповідь на його благання богиня Афродита перетворила її в дівчину. Але вона якось забулася і за старою звичкою швидко побігла за мишею, в наслідок чого знову обертається в кішку, а юнак тратить з горя притомність. Цей нескладний сюжет поставлено в дуже чарівних тонах з нахилом до футуризму, що особливо підкреслюється стилізованими рухами танцюстів та їхньою бутафорією; лінійками, колами, квадратами та іншими геометричними фігурами, зробленими з целулози. На наведених фотографіях окремі моменти цього балету. Вгорі ліворуч—юнак танцює з дівчиною, праворуч—тріумфальний похід, внизу—юнак, що втратив з горя притомність, забирають з собою його товариші. Найбільш яскраві останні два з показаних тут моменти цього балету. Тоді, як перший момент не вносить у балетне мистецтво майже нічого нового—останні два вражають новизною форм та своєю конструктивністю, що в першу чергу видно з кінцевого акорду балету.

ПІГМЕЇ НОВОЇ ГВІНЕЇ

Історик експедиції Гедберг у гостях у родини пігмеїв

ЕКСПЕДИ-
ЦІЇ Калі-
форнійського На-
ціонального Інсти-
туту на чолі з про-
фесором Стирлін-
гом пощастило

вдому, що в передньому заміжжі зарекомендувала себе, як добра мати.

Переговори про заміжжя ведуть батьки. Коли угоди досягнуто, мати нареченої дарує нареченому коротку спідницю (див. ілюстрації), а мати нареченого відповідає тим самим нареченої. Цим першим обміном подарунками починаються офіційні шлюбні церемонії. Потім іде обмін продуктами. В призначений день один з друзів нареченого іде до жителя нареченої і, одержавши її на руки, відводить до матери нареченого. Другого дня молоді беруться до польових робіт—правильніше працює сама жінка, а чоловік, як власник землі, стереже жінку і дивиться, наскільки вона знатна до роботи.

Цей своєрідний „роподіл праці“, що зустрічається і в інших примітивних народів, ще характерніше виявляється під час пологів. Народивши першу дитину, мати майже відразу встає з ліжка, куди негайно лягає „для відпочинку“ чоловік. Цей цікавий „відпочинок за дорученням“ допускається, правда, лише при народженні першої дитини.

Словесних прояв кохання серед цього мініатюрного народу не вживається—ні один з подружжя не називає другого по імені. Дуже велика стриманість існує також і відносно нових родичів. Суперечки з тещами, такі звичайні серед західних народів, зовсім невідомі з тої простої причини, що за мовчазною угодою не прийнято ніколи називати імен тещи і тестя.

Коли хто небудь небезпечно захоріє, то запрошують чарівника і підносять йому подарунки. Коли ж, як часто буває, і він не може віддалити наближення смерті, то її чекають спокійно, без усякого роспачу—як сам хорий, так і родичі. Та зате страшний вибух роспачу повстає відразу ж після наступлення смерті. Жахливі крики, справжнє божевілля охоплює все плем'я, особливо, коли покійник був дідом, що користувався з особливої поваги, або молодим, що не досяг дїйшовости. Тіло покійника покривають найкращими оздобами. Кожний з родичів, близьких і далеких, вважає за свій обов'язок обійняти покійника, починаючи голосно кликати його по імені—чи безнадійно намагаючись знову повернути його до життя, чи бажаючи винагородити себе одним заходом за довге мовчання. Мерців ховають зігнутими, так що підборі для стикавгся

з колінами. В могилу кидають у великій кількості продукти, а тотім починають засипати її, при чому звичаєм жінка, або мати небіжчика зобов'язана робити спроби кинути-ся в могилу, щоб її засипали разом з покійником. Друзі і родичі силою відводять її.

Начальник експедиції, проф. Стирлінг, дістав від голови племені невелике дике порося, вбите стрілою. Такий подарунок звичайно підноситься найпочеснішим гостям,

бо на думку цих пігмеїв, він являє собою певний засіб заслужити прихильність гостя. Щоб нагадати про виконання обіцянок і одержаних доручень, поросяті зв'язують ноги—на знак того, що людина дала обіцянку, зв'язана словом, як мотузками.

Експедиція привезла з собою колекцію в 7.000 екземплярів різних речей, що є в ужитку пігмеїв. Але найбільша її заслуга це те, що вона виявила, що на землі існують й інші племена пігмеїв, крім серед-африканських.

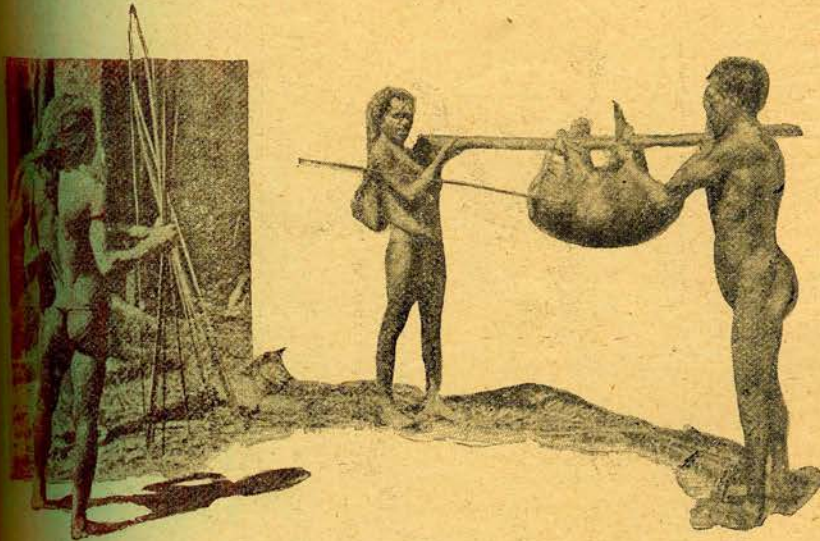
Жінка в парадній одежі

всіма довгими пригодами пройти джунглі Голандської Нової Гвінеї, доти ніким не досліджені. Експедиція виявила, що в цих джунглях живе невеличке плем'я пігмеїв, що з них лише найвищі досягають росту півтора метра, в середньому ж ріст їхній всього лише—1 метр.

Життя цих мініатюрних істот дуже примітивне—вони не носять майже ніякої одіжі, живуть у халупах, полюють за допомогою первобутнього луку і стріл.

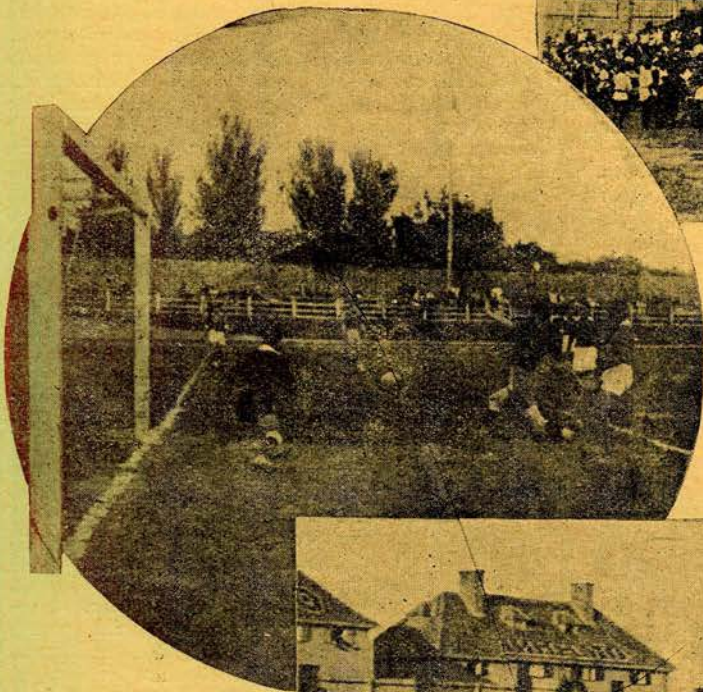
Важкі польові і хатні роботи лежать на обов'язкові жінки, як і в багатьох негритянських племен.

Як і в усіх первобутніх народів, у них також існує множинство, але помірне. Другу жінку часто беруть в тім разі, коли перша неплідна, іноді ж для того, щоб допомагати першій в польових роботах. Часто вибір другої жінки припадає на

Пробите стрілою порося—подарунок визначному гостеві

АВСТРІЙСЬКІ ФУТБОЛІСТИ В ХАРКОВІ

Вгорі—зустріч австрійськ. робітничої футбольної команди з харківськими спорторганізаціями на спортмайдані

Нижче—менти футбольної гри

Внизу—австрійська футбольна команда в т. Буценка

В ЛІПНІ місяці Україну відвідала австрійська робітничо-спортивна делегація. Всі знали, що австрійські футболісти дуже сильні. Зустрічі їхні з іншими закордонними командами і в тім числі із знайомими нам саксонцями, — завжди закінчувались на користь австрійців. Приїздили вони, крім того, до нас уперше. Все це створювало навколо приїзду робітничої спортивної делегації Австрії великий інтерес.

І наші гості цілком виправдали себе. Ні одна з закордонних команд, що приїздили до нас раніше—не показала такої високої техніки, дивної зіграності, цікавих комбінацій, дотепності й винахідливості в тактичних прийомах. Вся їхня гра відзначалася рідкою колективністю і дисциплінованістю.

Посамперед відвідали австрійці Київ. Обидва матчі вони виграли з рахунком 2:0 і 3:1, викликавши заслужені симпатії десятка тисяч присутніх на матчі.

В Дніпропетровському—закордонні гості виграли з ще більшим рахунком 5:1.

Найбільшу кількість зустрічей австрійці мали в Харкові. Тут делегація відвідала низку організацій, в тім числі й Вищу Раду Фізкультури.

В бесіді з робітниками фізкультури і представниками преси, керівник делегації тов. Томас Лев—ознайомив з робітничим спортивним рухом в Австрії, що в нинішній період мав вже досягнення не менші за буржуазні.

В особі радянських футболістів, заявив тов. Томас Лев, ми зустріли найсерйозніших супротивників.

Маючи де-які мінуси в своїй грі, радянські команди, при допомозі спеціаліста—тренера, можуть стати найсильнішими командами європейського масштабу.

Делегація австрійців одвідала також загально-міський тинг фізкультурників, де представник австрійського футбольного комітету тов. Штарк передав од імени робітників-спортсменів Австрії дружнє привітання фізкультурникам України і певнив, що в боротьбі нашої з капіталістичними країнами і фашизмом, що насувається тепер,—симпатії пролетаріату цілого світу на боці СРСР.

* * *

В матчі з металістами Харкова, гості, показавши свою перевагу, все ж таки повинні були закінчити матч у нічию—1:1.

Друга зустріч з командою Харкова була прографом австрійців, що завершилася 2:0. Справедливості в матчі потребує відзначити, що Харків грав у поганій формі і невдало підібрав склад.

Третій матч проти командної збірної металістів України, — стоїт австрійці програли, чому, можливо, чималі сприяла дощова погода, що обернула поле на бруд.

Публіка виявила великий інтерес до всіх матчів і гаряче вітала чудову техніку й тактичну гру наших гостей.

ЖУРНАЛА „ВСЕСВІТ“ НА ОПОВІДАННЯ

К
О
Н
К
У
Р
С

Для зміцнення зв'язку з читачами і для допомоги створенню оповідання журнального типу, редакція журналу „Всесвіт“ оголошує конкурс на краще журнальне оповідання.

Умови конкурсу такі: 1) Письменники мусять надіслати свої твори не пізніше 1-го серпня 1927 р. На оповіданнях ставити напис „На конкурс“, підписувати девізом, а прізвище подавати в закритому конверті.

Розмір оповідання $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ друкованого аркуша. Оповідання повинні бути передруковані на машинці, або чисто переписані на однім боці аркуша. Темою до оповідання можна брати нашу сучасність і минувшину, а також і фантастику, аби зміст відповідав сучасним ідеологічним вимогам.

2) Приймаються оповідання тільки написані українською мовою.

3) Конкурс провадиться так: Редакція одбирає з присланих на конкурс оповідань найкращі. Друкуються вони в порядку під номером, а потім, коли перейдуть через

журнал усі, читачам розсилається листівка, щоб читач написав, яке з оповідань йому найбільше до вподоби. Премії розподіляються за числом ухвальних відгуків на оповідання.

4) За всі видруковані оповідання автори одержують по 50 крб. гонорару.

5) Премії встановлено такі: Перша—250 крб., друга—125 і третя—75 крб.

6) Прізвища всіх авторів, що брали участь у конкурсі й чий оповідання було видруковано під №№, після скінчення конкурсу буде оголошено.

7) Твори авторів, чий творів не буде ухвалено на конкурс, але їх можна видрукувати у „Всесвіті“, можуть бути видруковані на загальних умовах за згодою авторів. Оповідання, не використані в журналі, буде знищено.

8) Прислані після 1 серпня 1927 року оповідання перейдуть у портфель редакції в звичайному порядку, а в конкурсі участі не братимуть.

НЕ ЗАБУДЬТЕ ПЕРЕДПЛАТИТИ

ЩОТИЖНЕВИЙ
ІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛ

„ВСЕСВІТ“

НА ДРУГЕ
ПІВРІЧЧЯ 1927 р.

ПЕРЕДПЛАТА:

на півроку—3 крб. 60 к.

на 1 міс. (4 №№)—60 к.

Для передплатників газ. „ВІСТИ“:

на півроку . . . 3 крб.

на 1 міс. (4 №№)—50 к.

Ціна окремого
номера 15 к.

Адреса контори й редакції

Харків, вул. К. Лібкнехта, 11.

Телефон редакції—34-76.

НЕСМЫВАЕМАЯ ЖИДКАЯ КРАСКА

для БРОВЕЙ, РЕСНИЦ,
::: ВОЛОС и УСОВ :::

ХНА-БАСМОЛЬ

провизора М. ЛИПЕЦ.

Моментально окрашивает в любой цвет, ничем не отличающийся от натурального. Не пачкает лица и платья. Безвредна. Разрешена Мосздравотделом. Способ применения прост. Высылается почтой наложен. плат. При выписке нескольких флаконов за пересылку не платят. Цена кор. на год—2р. 50 к. полугод.—1р. 50 к. Краска для волос—3 р.

ВНИМАНИЕ требуйте компактную пудру всех цветов паш-брюнет, рашель № 1 и № 2, загар № 1 № 2, натюрель, розовая и белая
Цена коробки 1 руб.
Москва, 34, Гагаринский пер. д. № 29, кв. 36/11. Провизор М. ЛИПЕЦ.

CÄSAR & MINKA

Zahna (Preussen), Німеччина

РОСПЛІД І ПРОДАЖ
ПОРОДИСТИХ СОБАК

КАРЛИКОВІ, СПЕЦІАЛЬНО ДРЕ-
СИРОВАНІ (поводирі і т. інш.)

МИСЛИВСЬКІ, ЗАПРЯЖНІ та

: : СТОРОЖОВІ СОБАКИ : :

ПОСТІЙНА ВИСТАВКА БІЛЯ ВОКЗАЛУ В ЦАНІ

ІЛЮСТРОВАНІ ПРЕЙС-КУРАНТИ БЕЗПЛАТНО

: : ВІДПРАВКА У ВСІ КРАЇНИ СВІТУ : :

В
У
Ф
К
У

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ
ФОТО-КІНО-УПРАВЛІННЯ

В
У
Ф
К
У

НАЙБЛИЖЧИЙ ВИПУСК
ЯЛТИНСЬКОЇ КІНО-ФАБРИКИ
ВЕЛИКИЙ ХУДОЖНИЙ ФІЛЬМ

ПРОЕ

Сценарій—МАЯКОВСЬКОГО

Режисер — СОЛОВЬОВ

Оператор—КЮН

В головних ролях арт.—ГОН-
ЧАРОВ, КРЕСТИНСЬКИЙ,
РОСТОВ, ПАНОВ, БУДНИКОВ